

Reactie op internetconsultatie “Wet Voorschriften vrijstelling leerplicht bij richtingbezwaren”

Met stijgende verbazing lezen wij het conceptwetsvoorstel “Voorschriften vrijstelling leerplicht bij richtingbezwaren”. Gelukkig is het een concept, dus we gaan er vanuit dat u met de kennis en ervaring van de deskundigen uit het thuisonderwijsveld met een veel beter voorstel komt.

In het regeerakkoord staat: “Thuisonderwijs dient te voldoen aan daarop toegesneden eisen voor kwaliteit, bekwaamheid, burgerschap en veiligheid. Dit wordt wettelijk geregeld.” Laat thuisonderwijs dan ook echt als onderwijsvorm in de wet komen.

Wij zijn namelijk voor een wijziging van de wet. Een wet waarin thuisonderwijs een volwaardige vorm van onderwijs is waar ouders en kinderen voor kunnen kiezen in elke fase van de schoolloopbaan van het kind. Dus niet alleen voor ouders met een richtingbezwaar, maar ook voor kinderen voor wie het schoolsysteem (tijdelijk of blijvend) niet goed werkt en de ouders met toewijding passend onderwijs kunnen geven aan hun kind.

Wij zijn de ouders van twee dochters van 8 en 14 jaar en geven inmiddels 9 jaar thuisonderwijs aan onze kinderen. Wij zijn allebei parttime werkzaam en verdelen de onderwijstaken aan onze kinderen zodat wij beiden onze kennis en expertise kunnen inzetten. Daarnaast maken wij gebruik van een sterk netwerk van thuisonderwijzers dat kennis met elkaar deelt. Er zijn altijd voldoende activiteiten waar we kunnen aansluiten om samen te leren en spelen. Het is dus van belang dat meerdere personen betrokken kunnen blijven bij het geven van thuisonderwijs. In het voorliggende wetsvoorstel is onduidelijk beschreven in hoeverre dit mogelijk is.

Toen half maart ineens heel Nederland hun kinderen thuis les moest gaan geven, verraste het ons positief hoe vrienden en kennissen ons benaderden voor tips en adviezen. De corona-tijd is natuurlijk totaal niet representatief voor hoe thuisonderwijs is, want voor ons viel er ook veel weg. Naast de kinderen die niet konden wachten om weer naar school te gaan, was er ook een deel dat juist opbloeide thuis. Kinderen die de rust thuis waardeerden om ontwikkelingsprongen te kunnen maken en het onderwijs in eigen tijd en tempo konden volgen. Ook voor deze kinderen zou thuisonderwijs een optie kunnen zijn. Het doel zou niet moeten zijn: alle kinderen moeten naar school (schoolplicht), maar alle kinderen hebben recht op onderwijs zoals ook beschreven in het “Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind”. Of beter nog: recht op leren. Voor sommige kinderen is thuisonderwijs hiervoor geschikter dan schoolonderwijs. Verder kan het onderwijs op veel verschillende plekken plaatsvinden. Scholen werken ook steeds meer met diverse onderwijsvormen, zodat via bijvoorbeeld ‘blended learning’ leerdoelen behaald kunnen worden.

Conclusie van bovenstaande: maak thuisonderwijs een volwaardige optie in de wet. Verruim de Leerplichtwet door meer flexibel onderwijs toe te staan, ook voor scholen, waardoor onderwijs flexibeler wordt en er meer opties zijn voor geheel of gedeeltelijk thuisonderwijs.

We begrijpen dat met het invoeren van een nieuwe wet over thuisonderwijs er behoefte is aan toezicht. Alleen is thuisonderwijs niet te vergelijken met schoolonderwijs dus daar zullen andere eisen aan gesteld moeten worden. Eisen die de unieke ontwikkelingskansen die thuisonderwijs kinderen biedt intact laten.

Het jaarlijks opstellen van een thuisonderwijsplan is begrijpelijk. Wel betwijfelen we het nut om dit strikt op te hangen aan de kerndoelen van het WPO en WVO. Bij thuisonderwijs kun je ‘just in time’ aansluiten bij de vraag en behoefte van het kind. Dit zijn niet altijd de onderwerpen waar op een reguliere school in die leeftijdsgroep aandacht aan wordt besteed. Zo vroeg onze 8-jarige dochter laatst: “bewegen moleculen nog als je dood bent?” Interessante vraag waar we op dat moment mooi de diepte over in konden gaan. Ze had dit opgepikt van een les scheikunde voor onze oudste dochter.

U geeft in de tekst aan dat de regering er waarde aan hecht dat het onderwijs niet overladen wordt met toetsen (p.17). Deze mening delen wij met u. Waarom er dan ineens toetsen verplicht worden gesteld kunnen we niet plaatsen. Een onderwijsontwikkeling die steeds meer scholen omarmen is het ‘formatief evalueren’.

Daarbij is er sprake van een cyclisch proces gericht op verder leren. Het gaat om doelgericht in plaats van toetsgericht onderwijs. Leraar en leerlingen gaan met elkaar in gesprek en geven samen het leren vorm.¹

Deze vorm van het volgen van de ontwikkeling van het kind is zeer passend bij thuisonderwijs. Via diverse evaluatievormen kan de ontwikkeling gevolgd worden. Dit kunnen werkstukken zijn, gesprekken over leerstof (het voorbeeld van de bewegende moleculen hierboven), een portfolio, een spel, een quiz, etc. Het doel bij formatief evalueren is dat je als onderwijsgevende continu checkt waar het kind staat en kunt bijstellen. Het is een continu proces. Dit proces wordt onderbroken als er ineens een toets gemaakt moet worden. De toets is slechts een momentopname. Daarnaast is het begrijpen hoe een toets gemaakt moet worden een vak apart. Het zal tijd, energie en stress kosten om kinderen klaar te stomen voor het maken van gestandaardiseerde toetsen. Tijd en energie die je beter kunt gebruiken om het onderwijs aan te laten sluiten bij je kind. We begrijpen wel dat u wilt weten hoe wij dat cyclische proces van leren en evalueren vorm geven. Daar kunnen we in het onderwijsplan een toelichting op geven.

Een ander punt van zorg hebben we over de taal waarin het onderwijs verzorgd zou moeten worden. We kennen zeer bekwame thuisonderwijzers waarvan één van de ouders Nederlands als tweede (of derde) taal heeft. Voor deze ouders zal B2 of 3F niveau niet haalbaar zijn. Natuurlijk begrijpen we het belang dat de kinderen goed Nederlands leren. Dit kan echter ook op andere manieren, bijv. de andere ouder, een familielid of een in te huren externe docent. Door de genoemde beperking op te leggen is er ook geen mogelijkheid voor expats om hun kinderen in Nederland thuisonderwijs te geven, terwijl zij het continue leerproces wat zij als gezin vormgeven willen behouden.

Het huisbezoek is een inbreuk op de privacy van het gezin. We moeten toestemming geven om onze woning te laten betreden anders vervalt ons recht op vrijstelling. Uit het wetsvoorstel blijkt uit zinnen als “[...] doordat alleen de ruimten waarin onderwijs wordt gevolgd zullen worden betreden” dat er nog niet veel begrip is voor de aard van thuisonderwijs, dat altijd en overal plaats kan vinden. Een beoordeling van de woning door de bril van een schoolinspecteur voelt daardoor erg bedreigend.

Verder is het de vraag of het verplichte gesprek dat tussen leerplichtambtenaar en het kind dat thuisonderwijs ontvangt zou moeten plaatsvinden reëel is. Zo’n gesprek is op geen enkele manier te vergelijken met gesprekken in een schoolsituatie, waarin de leerling spreekt met een docent waarmee reeds een vertrouwensband is opgebouwd.

Het huisbezoek en het verplichte gesprek met leerplichtambtenaar kunnen een negatief effect hebben op de veilige leeromgeving die u ook wenst dat het kind ervaart.

Al met al zijn er een enorme hoeveelheid regels opgesteld waarbij we bang zijn dat dit voor slechts enkelen haalbaar is. Ook zijn we afhankelijk van de betreffende inspecteur hoe de beoordeling plaats gaat vinden.

We vinden de mate van toezicht en inspectie buitenproportioneel voor dit type individueel passend onderwijs. Ook het recht op verbetering missen we: als we niet voldoen, vervalt het recht op vrijstelling. Hoe zit het met ons recht om kwaliteit te verbeteren? We kunnen wel in beroep gaan (p. 19 en 20) lees ik, maar hoe zal dat praktisch in zijn werk gaan? Hebben we wel voldoende tijd om onszelf te verbeteren of wordt direct ons recht op vrijstelling ingetrokken?

We gaan ervan uit dat u op basis van deze reactie en de andere reacties van deskundigen op het gebied van thuisonderwijs het wetsvoorstel herschrijft. Als u hierbij actief deze deskundigen betreft, komt er ongetwijfeld een veel betere wet waarbij thuisonderwijs als een van de vormen van kwalitatief goed onderwijs een mooie wettelijke basis krijgt.

---

¹ <https://slo.nl/thema/meer/formatief-evalueren/>